

HOE DIGITALE VAARDIGHEDEN METEN?

Dr. Sarah Anrijs – imec-mict-ugent

Dr. Hadewijch Vanwynsberghe - Mediawijs

02/07/2024 – Webinar Barometer digitale inclusie

Overzicht bestaande meetinstrumenten

Online raadpleegbaar

1. [123digit interactieve oefeningen](#) (WeTechCare)
2. [123digit vragenlijst](#) (WeTechCare)
3. [DigiSkills Passport](#) (Agoria & UQ)
4. [Digisnap](#) (Digisprong)
5. [Digitale Competentiewiel](#) (Center for Digital Dannelsen)
6. [Digital difficulties scale](#) (UGent)
7. [Digital Skills accelerator Self Assessment tool](#) (Erasmus+ project)
8. [Digital Skills Assessment Tool](#) (Europese Commissie)
9. [DISC zelfevaluatie instrument](#) (DISC project)
10. [Ikanos digital skills self-assessment test](#) (Baskische regering)
11. [Mediaprofieltest](#) (Mediawijs en VUB SMIT)
12. [MyDigiSkills](#) (ALL DIGITAL)
13. [PIX](#) (Franse overheid)
14. [SELFIEforTEACHERS](#) (Europese Commissie)
15. [SmartiveMap](#) (Smartive)
16. [Tosa Digital](#) (Isograd)
17. [Vragenlijst digitale basisvaardigheden](#) (Nederlandse Digihulplijn)
18. [Welk digitype ben jij?](#) (Digivaardig in de zorg)
19. [Zelfscan digitale vaardigheden welzijnssector](#) (Digivaardig in de zorg)
20. [DigIQ](#) (Universiteit van Amsterdam)

! Let op: niet alle tools mogen hergebruikt worden !

Welke soorten vragen?

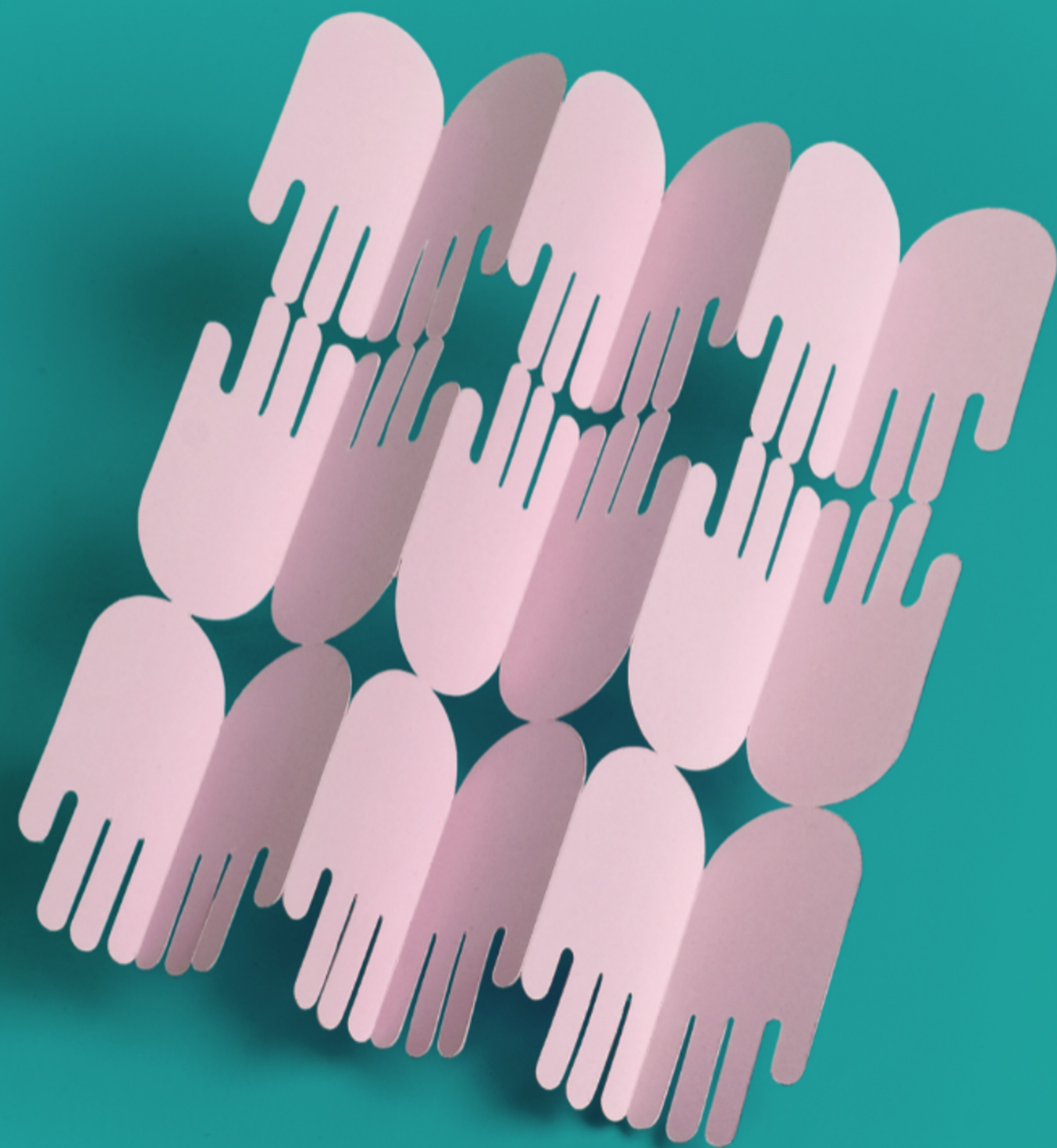
- Zelfinschatting
  - Hoe goed kan je ...
  - Blijft overschatting
- Vertrouwdheid
  - Hoe vertrouwd ben je ...
  - Men kan een term goed kennen, zonder de activiteit te kunnen
- Frequentie
  - Hoe vaak doe je ...
  - Minder goed als proxy
- Kennisvragen
  - Ken je/kan je ... uitleggen
  - Cognitief belastend + blijft inschatting
- Doe-opdrachten/performantietesten
  - Sandbox-omgeving waarin taken kunnen worden gesimuleerd
  - Duurtijd en bepalen van 'correcte handeling'

⇒ **Combinatie van vragen
geven vaak beste indicatie!**

6 bruikbare meetinstrumenten voor praktijk

1. 123Digit
2. Pix
3. Mediaprofieltest
4. DigiSkills Passport
5. DigiIQ
6. Screeningstool digitale basisvaardigheden

DigIQ

Wat weet je? - voorbeeldvragen

01 van 21

Het eerste zoekresultaat is altijd de beste informatiebron.

Onwaar

Waar

Ik weet het niet

 Kies Een Antwoord

15 van 21

Je slaapt slechter als je een smartphone of computer gebruikt vlak voor je naar bed gaat.

Onwaar

Waar

Ik weet het niet

 Kies Een Antwoord

18 van 21

Sommige websites en apps voor nieuws en entertainment gebruiken artificiële intelligentie (AI).

Onwaar

Waar

Ik weet het niet

 Kies Een Antwoord

Wat weet je? – voorbeeld resultaat

07 van 21

Sommige mensen worden betaald om producten te gebruiken in de video's die ze maken.

Onwaar

Waar

Ik weet het niet

Dit is waar.

Mensen met heel veel volgers op social media, worden vaak betaald om reclame te maken voor producten.

VOLGENDE VRAAG

KENNIS

Hier zie je of je het antwoord op een vraag al wel of nog niet wist.

Klik op het pijltje naast de vraag voor meer uitleg over het juiste antwoord

RESULTATEN:

12/21 Juist beantwoord: **57%**

✓ Het eerste zoekresultaat is altijd de beste informatiebron.

✗ Iedereen krijgt dezelfde informatie als ze online naar dezelfde dingen zoeken.

Juiste antwoord: **Onwaar**   Jouw antwoord: **Waar**

Dit is onwaar.

Websites slaan informatie over jou en je online gedrag op. Die informatie wordt gebruikt om de zoekresultaten aan jou aan te passen. Daarom krijgen verschillende mensen verschillende zoekresultaten.

✓ Sommige mensen verdienen geld aan het verspreiden van nepnieuws op het internet.

✗ Voordat je een foto waarop een vriend duidelijk te zien is digitaal deelt, moet je altijd eerst om toestemming vragen.

✗ Nare opmerkingen doen mensen minder pijn als je ze online zegt, dan als je ze in hun gezicht zegt.

✓ Als je een hashtag (#) gebruikt, zien meer mensen je bericht.

✓ Sommige mensen worden betaald om producten te gebruiken in de video's die ze maken.

Wat kun je? - voorbeeldvragen

KRITISCH

01 van 03

Ik weet hoe ik kan controleren of de informatie waar is die ik op internet vind.

Helemaal onwaar

Een beetje onwaar

Niet waar en niet onwaar

Een beetje waar

Helemaal waar

Ik begrijp de vraag niet

 Kies Een Antwoord

CREATIEF

02 van 04

Ik kan iets maken dat verschillende digitale media combineert (bijvoorbeeld een filmpje met muziek eronder).

Helemaal onwaar

Een beetje onwaar

Niet waar en niet onwaar

Een beetje waar

Helemaal waar

Ik begrijp de vraag niet

 Kies Een Antwoord

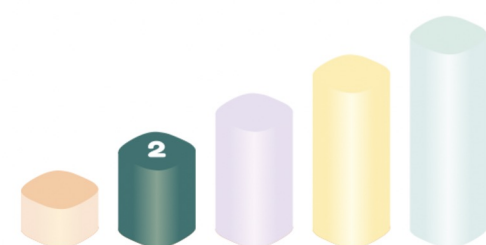
Wat kun je? – voorbeeld resultaat

ADVIES

Klik op het pijltje naast een onderwerp om te zien waar je meer kunt leren over dit onderwerp.
De onderwerpen waar jij nog het meest over kunt leren staan bovenaan.

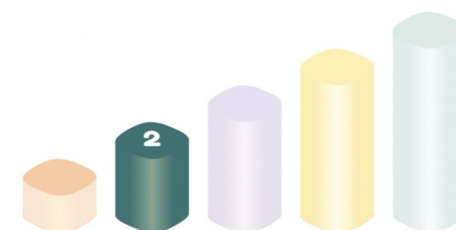
UITLEG SCORE

Voor elk onderwerp krijg je een score tussen de **1** en de **5**.
Hoe lager de score, hoe meer je nog kunt leren over dit onderwerp.
Klik op het pijltje naast een onderwerp om te zien waar je meer kunt leren over dit onderwerp.

KRITISCH

Dit vind je nog best moeilijk

KRITISCH

Dit vind je nog best moeilijk

Tips om te leren beoordelen of online informatie betrouwbaar is:

[Gebruik de handige checklist van de Rijksoverheid](#) om online informatie te controleren en nepnieuws te leren herkennen.

Voor de website [Nieuwscheckers](#) van de Universiteit Leiden, controleren studenten en onderzoekers nieuwsberichten op feiten. Je kunt er ook lezen hoe ze nepnieuws ontmaskeren en corrigeren.

[Isdatechtzo.nl](#) van Netwerk Mediawijsheid is een website die je helpt om nepnieuws te herkennen en te controleren of berichten betrouwbaar zijn. Je vindt er artikelen, video's en tips over hoe nepnieuws gemaakt wordt.

SOCIAAL

Je kunt al heel veel, maar er is altijd meer te leren

Tips om op een sociale manier om te leren gaan met anderen online:

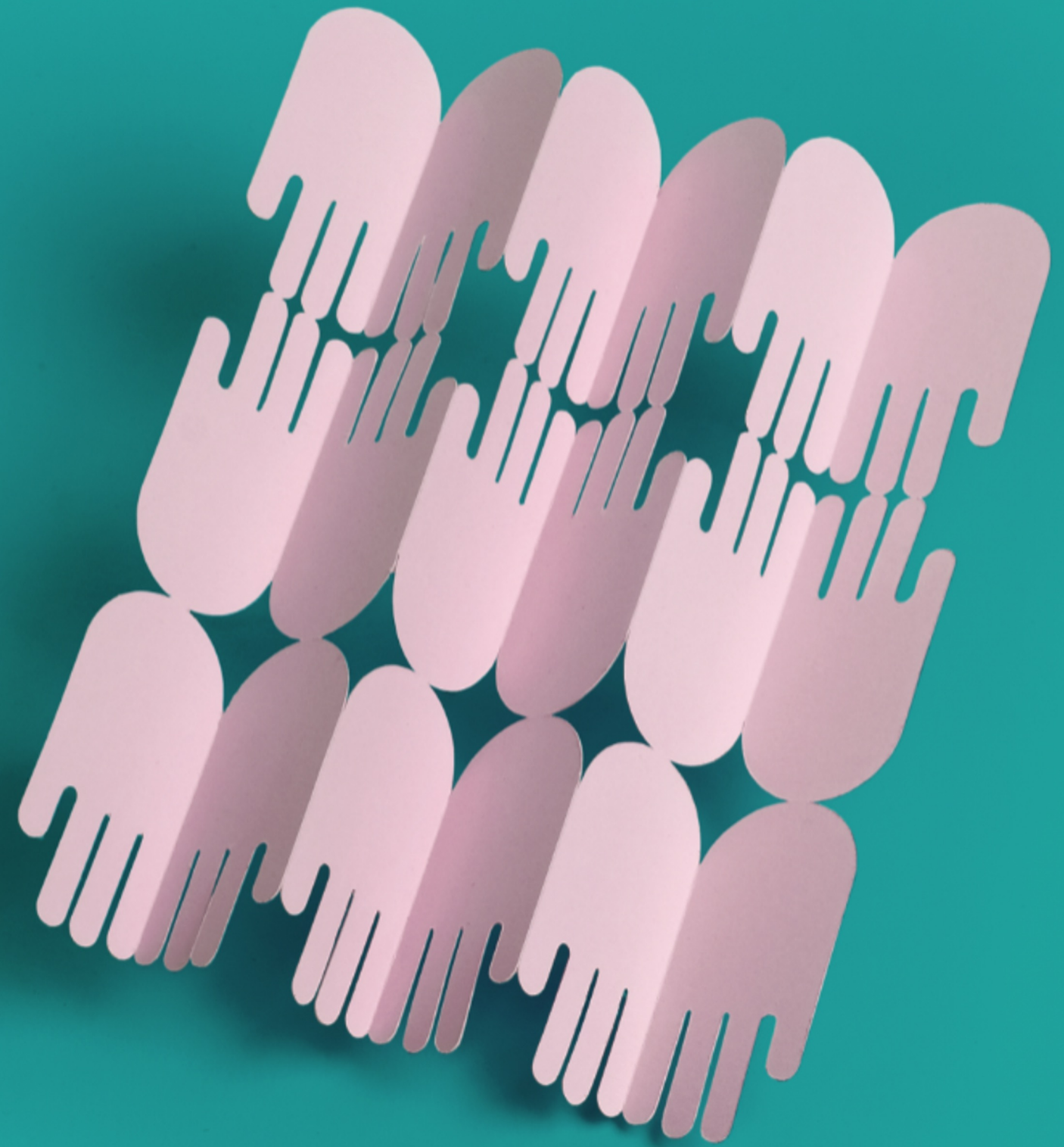
[Kaspersky heeft een artikel geschreven over netiquette](#), de etiquette voor het internet. Je leert er wat netiquette is, waarom het belangrijk is en welke regels je moet volgen om respectvol online te communiceren.

SeniorWeb heeft ook een [informatiepagina over sociaal en verstandig gebruik van sociale media](#).

[De serie Netiquette](#) van de NPO is een webserie over het online gedrag van jongeren en de sociale regels die ze daarbij volgen. De serie laat zien hoe social media hun emoties en relaties beïnvloeden.

Screeningstool digitale basisvaardigheden

Eigen leefwereld

Online Koken

Gezondheid

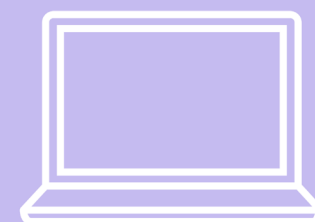
Wonen

Vrienden contacteren

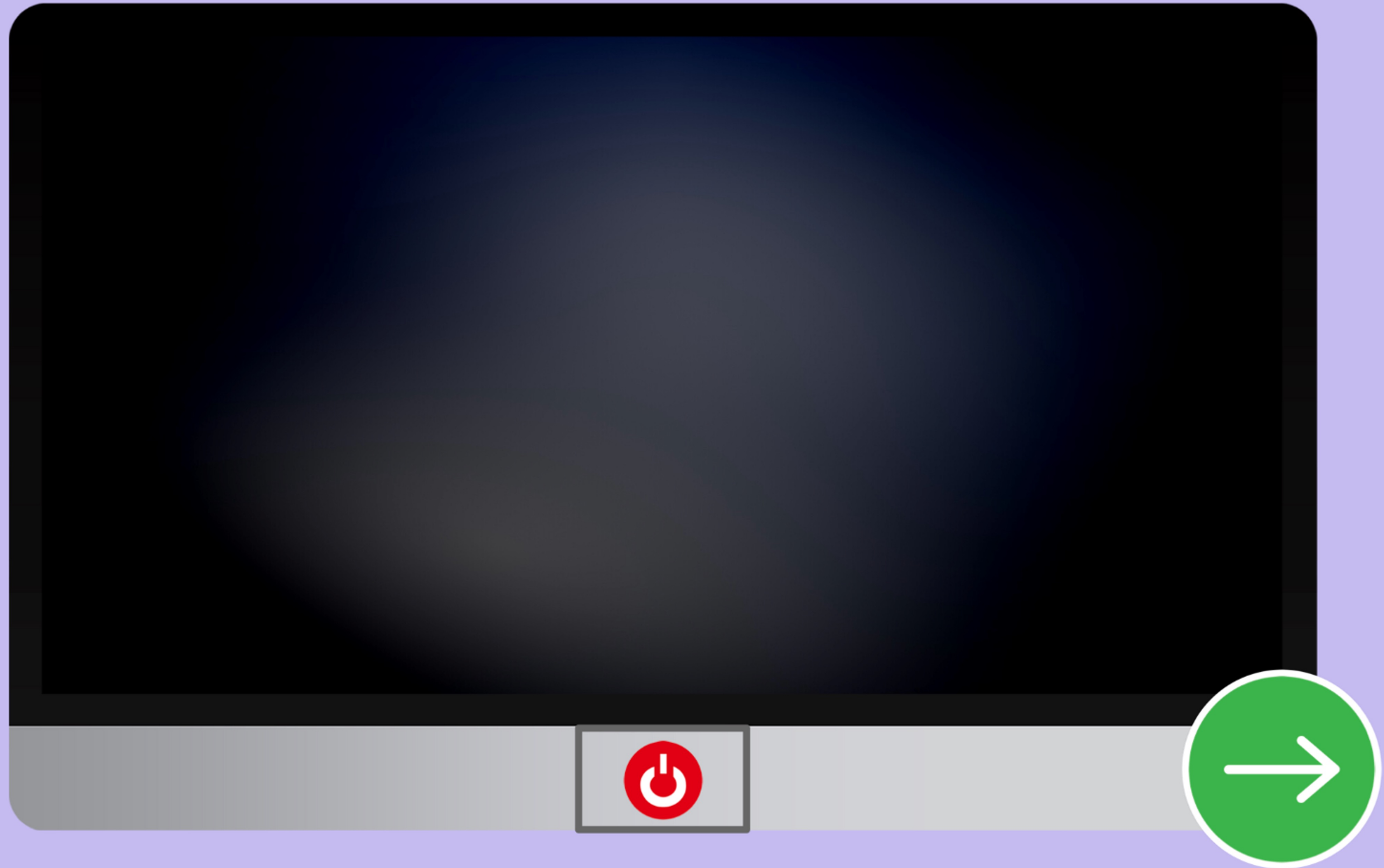
videobellen

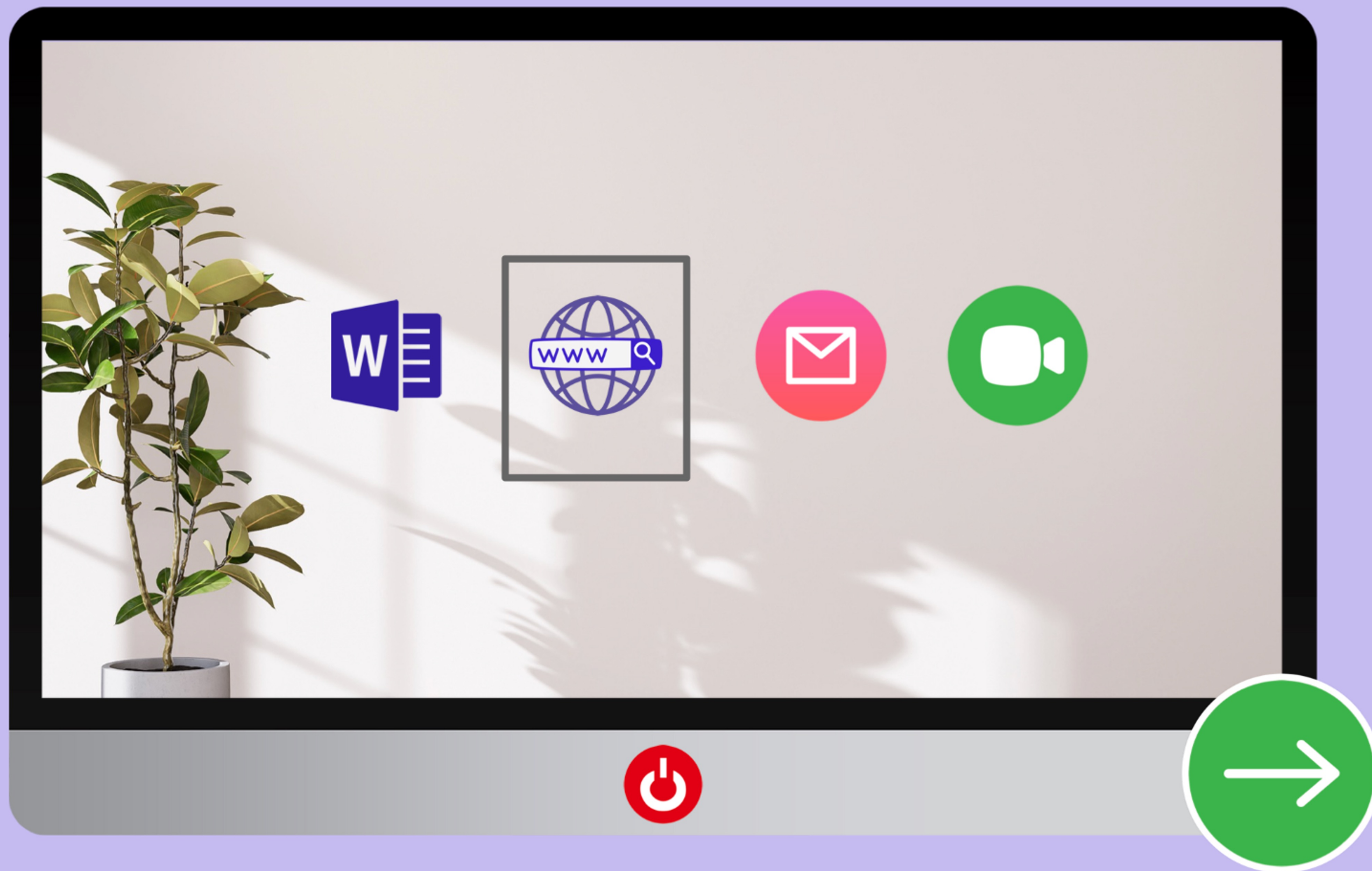
Sporten

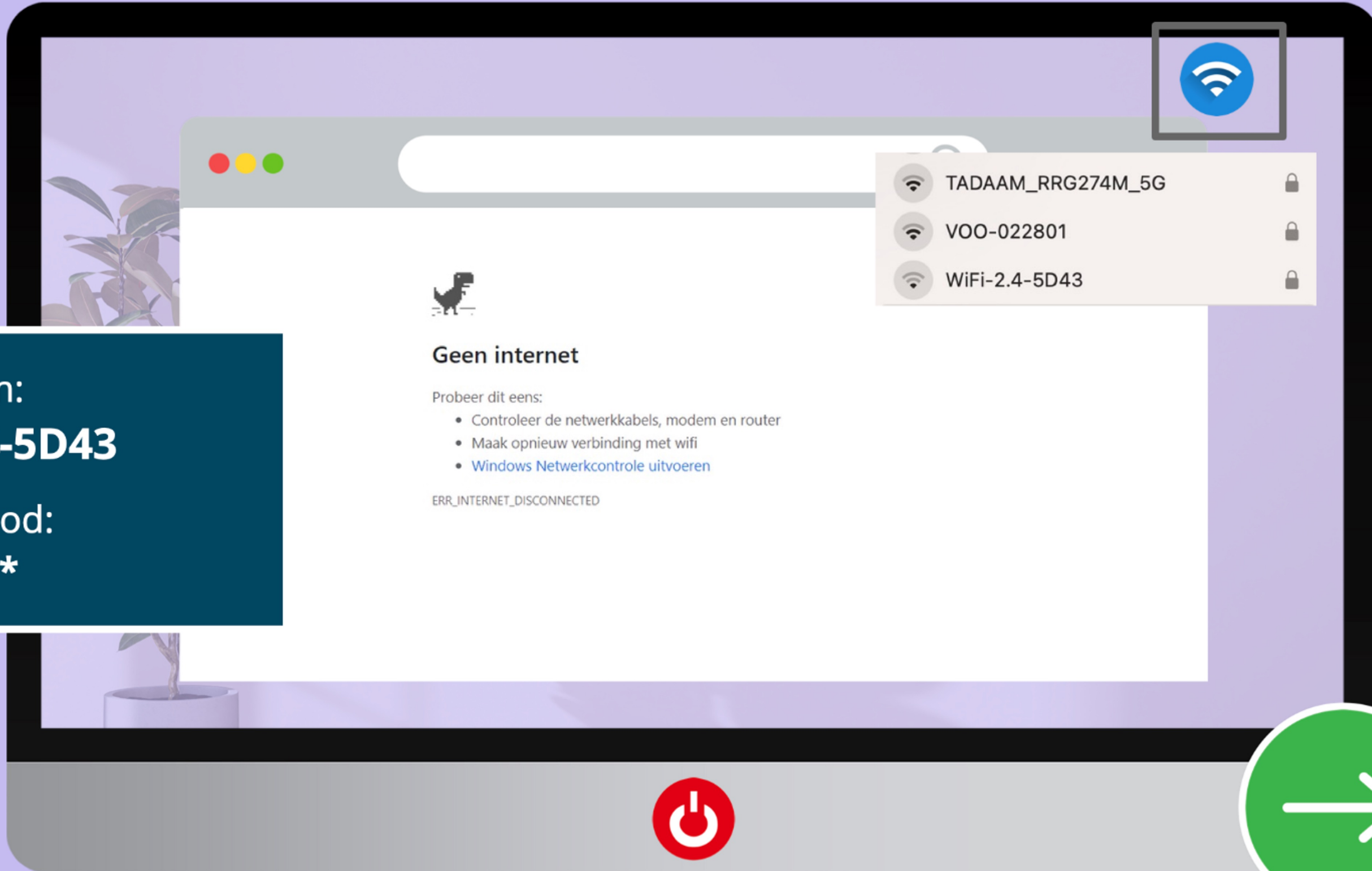
Zet de computer aan

Ga naar internet

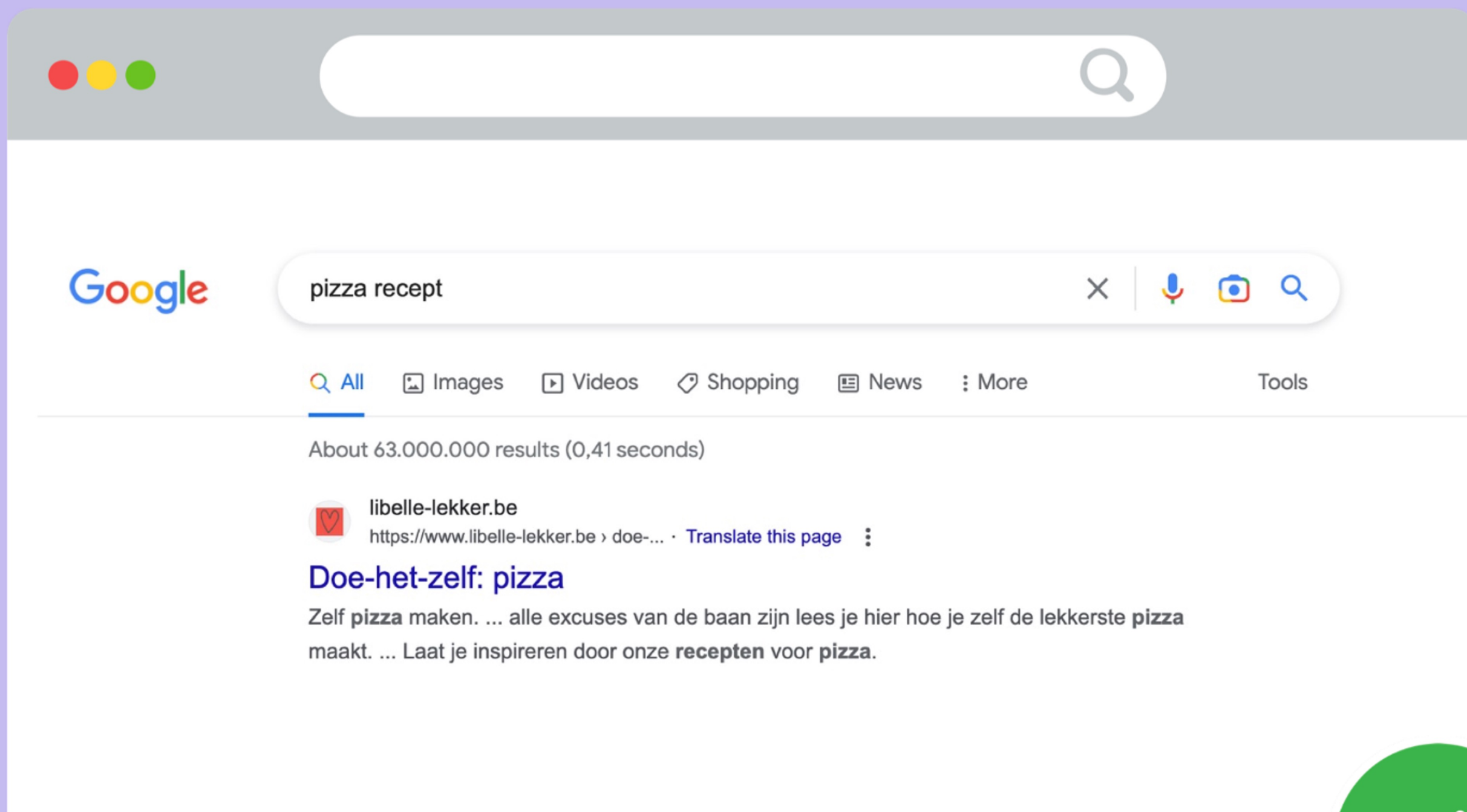
Verbind met het internet

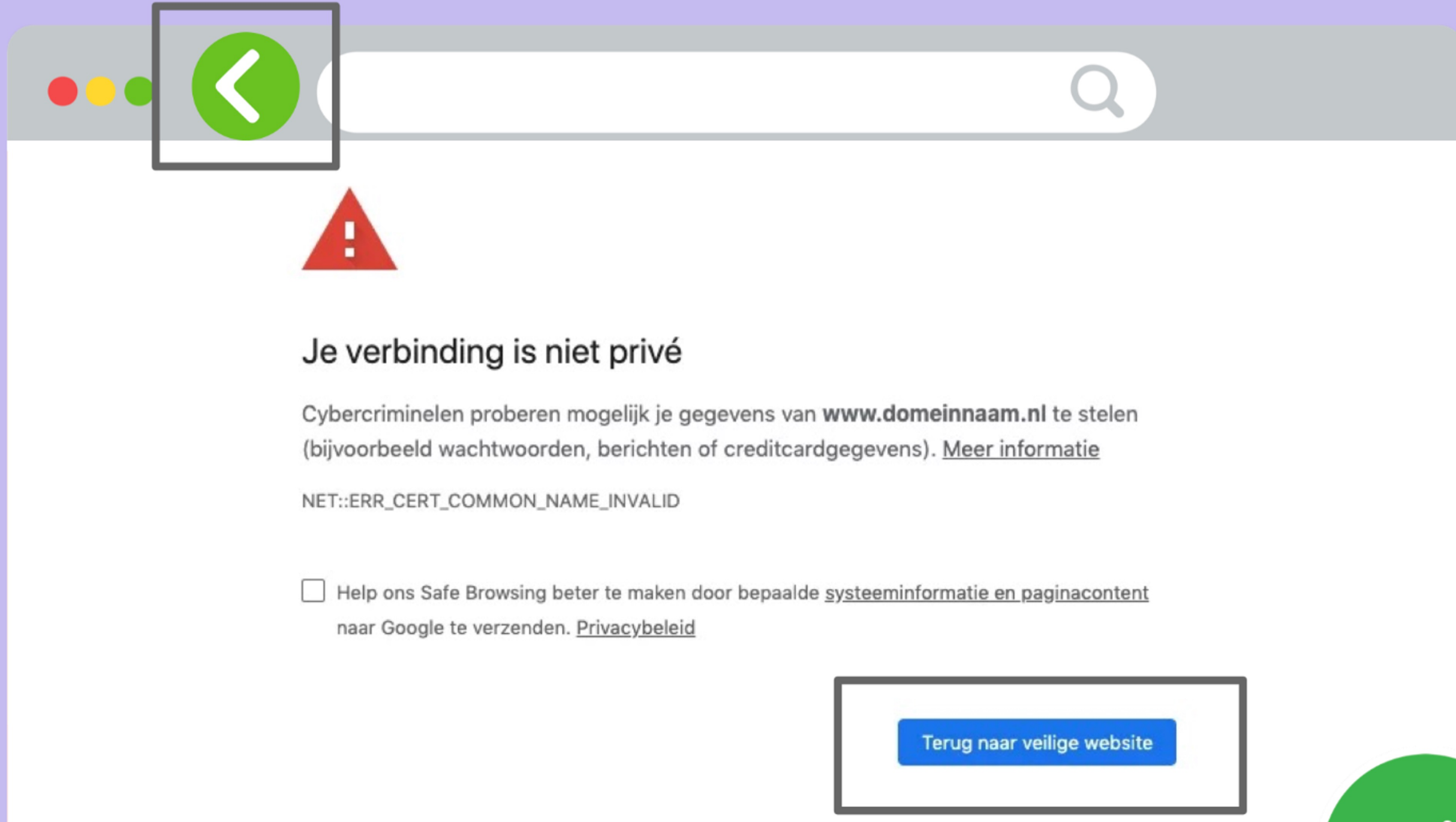
Wifi naam:
Wifi-2.4-5D43

Wachtwoord:
123wxp?*

Klik op het zoekresultaat

Ga veilig terug

BESTE MEETINSTRUMENT?

- **Onderzoeks- en wetenschappelijke** meetinstrumenten
  - (inter)nationale vergelijkbaarheid en beleidsaanbevelingen mogelijk
  - Abstracter in vraag- en antwoordstelling
  - Onderzoekers zijn verplicht ze te hanteren om te publiceren
- **Praktische** meetinstrumenten
  - Inzetbaar in echte contexten
  - Combinatie van concrete vraagtypes
  - Afnamekaders flexibeler >< vergelijkbaarheid moeilijker

WAAROM DIGITALE VAARDIGHEDEN METEN?

- Link tussen digitale vaardigheden en participatie in digitale maatschappij (deels) onduidelijk
  - Wat verstaan we onder participatie?
    - Participatie in politiek domein? Op de arbeidsmarkt? Interageren met de overheid?
  - Recente studie van Smit et al. (2024) toont aan dat participatie ook kan zonder digitale vaardigheden
  - Geen longitudinaal en persoonsgebonden onderzoek dat causaliteit tussen digitale vaardigheden en participatie in verschillende domeinen aantoont

DIGITALE MOGELIJKHEDEN I.P.V VAARDIGHEDEN

- Voordelen:
  - Einddoel staat voorop, digitale vaardigheden als middel
  - Enkelvoudige en eenvoudige vraagstelling
- Nadelen
  - Geen inzicht in waarom doel niet bereikt kan worden
  - Niet elk doel even moeilijk of even relevant

Excluded from essential internet services: Examining associations between digital exclusion, socio-economic resources and internet resources

Sarah Anrijs^{a,*}, Ilse Mariën^b, Lieven De Marez^a, Koen Ponnet^a

Kan je onderstaande zaken doen zonder hulp van anderen? Als je bepaalde zaken niet (meer) doet, probeer de vraag dan zo goed mogelijk te beantwoorden door je in te beelden dat je het toch zou moeten doen.

<i>Ik kan...</i>	Zeker niet	Eerder niet	Eerder wel	Zeker wel
online (= via een app of website) overschrijvingen doen	☐	☐	☐	☐
online aankopen doen (bv. voeding, kleren, werkmateriaal)	☐	☐	☐	☐
online een ticket kopen voor openbaar vervoer (bv. trein- of busticket)	☐	☐	☐	☐
online een reservatie of afspraak maken (bv. doktersafpraak, boek in de bib reserveren)	☐	☐	☐	☐
	Zeker niet	Eerder niet	Eerder wel	Zeker wel
online jobvacatures zoeken	☐	☐	☐	☐
online solliciteren voor een job (bv. je cv of motivatiebrief uploaden)	☐	☐	☐	☐
me online inschrijven als werkzoekend bij de overheid (bv. VDAB-dossier aanmaken)	☐	☐	☐	☐
online een uitkering aanvragen bij de overheid (bv. werkloosheid, ziekte, invaliditeit)	☐	☐	☐	☐
online een premie of subsidie aanvragen bij de overheid (bv. voor ouderschapsverlof, verbouwing)	☐	☐	☐	☐

IMEC.DIGIMETER COMBINEERT VRAAGTYPES

- Bevraagt zowel bezit, gebruik, vaardigheden, kennis, mogelijkheden, en gevoel (frustratie, vertrouwen...)

TOEKOMSTIG ONDERZOEK?

- **Menscentrale vs. technologiecentrale focus**
  - Vertrekken vanuit **persoon en diens levensomstandigheden of –fase** in plaats van vertrekken vanuit bestaande technologieën en platformen die er zijn en dus gebruikt (moeten) worden
- **Kwantitatief EN kwalitatief onderzoek**
  - Kwantitatief onderzoek biedt cijfers en verbanden
  - Kwalitatief onderzoek biedt **diepgaand begrip** in verbanden, maar ook in **processen van betekenisgeving** en **gebruiksstrategieën**
- **Longitudinaal en gecontextualiseerd onderzoek**
  - Cijfers vaak uiting van momentopname, los van bredere context
  - Diepgaand begrip is nodig over link tussen vaardigheden en participatie in digitale maatschappij

Bedankt voor uw aanwezigheid!
Vragen?

Sarah.Anrijs@UGent.be

postdoctoraal onderzoeker bij

imec Onderzoeksgroep voor Media, Innovatie en Communicatietechnologie – Universiteit Gent